

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA

April 2022.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

Uz ovaj broj

Nesumnjivo je da je u demokratskim društvima uloga advokature u ostvarivanju vladavine prava neporeciva. Zastupanjem i zalaganjem za prava svojih klijenata oni štite prava sviju. Samo u onom pravosudnom sistemu u kojem advokatura ima ulogu primerenu njenom društvenom značaju možemo sa punim pravom govoriti o postojanju pravne države.

Da bi advokatura mogla da ostvari svoju značajnu društvenu ulogu ona ne samo što mora da se uvek i u svim oblastima bori za poštovanje zakona i ostvarivanje prava već i da bude organizovana na način koji će joj garantovati da takvu bitku može ne samo da vodi već i da pobedi.

Ovaj broj ne predstavlja samo listu primera rđave prakse odnosa prema advokaturi kao delu pravosudnog sistema.

On pre svega predstavlja upozorenje šta se događa sa položajem advokature u društvu u kojem ona svoju bitku za društveni status i uticaj izgubi.

Ona isto tako predstavlja i opomenu da advokatura u ostvarivanju svojih strukovnih i društvenih ciljeva ne može i ne sme da ima bilo kakvo razumevanje za autoritarne poteze državne vlasti na uštrb ustavom i zakonom zajamčenih prava građana čije interese u okviru pravosudnog sistema oni zastupaju.

Korak po korak, kompromis po kompromis, takvo „partnerstvo sa državom“ predstavlja proces tokom kojeg se advokatura od samostalne i slobodne profesije preobražava u nešto sasvim drugo.

Ostvarivanje ideja vladavine prava, međutim, traži jedan drugačiji odnos, ne samo prema državi već i prema građanskom društvu i organizacijama civilnog društva koje nisu neprijatelji advokature već prirodni saveznici sa kojima ona može upravo da dosegne taj ideal. Korak po korak, pobedu po pobedu.

Adv.Luka Jovanović
programski direktorFBD

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

SADRŽAJ

I. UVOD	4
O autorima	5
II. POZADINA: SITUACIJA U BELORUSIJI	6
III. EFIKASNI MEHANIZMI ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA: ULOGA ADVOKATA	6
IV. NEPRIMERENO MEŠANJE I DRUGA OGLUŠAVANJA O SAMOSTALNOST ADVOKATURE	8
A. Hapšenja, pritvaranje i krivično gonjenje advokata	8
1. Slučajevi	9
2. Pravna analiza	11
B. Izbacivanje iz komore i drugi disciplinski postupci	12
1. Slučajevi	12
2. Pravna analiza	16
C. Vanredna akreditacija advokata	18
1. Pregled	18
2. Pravna analiza	18
D. Maltretiranje advokata	20
1. Pregled	20
2. Analitza	20
V. AMANDMANI NA ZAKON O ADOKATURI I ADVOKATSKOJ KOMORI....	22
A. Pregled,	22
B. Pravna analiza	24
VI. PREPORUKE	22
FUSNOTE.....	25

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

I. UVOD

Ovaj zajednički izveštaj pripremila je neformalna kolaicija pravnih organizacija među kojima su „Advokati za Advokate (L4L)“, „Centar za ljudska prava Advokatske komore Amerike (ABA CHR)“ i „Institut za ljudska prava međunarodne advokatske komore (IBAHRI)“.

Izveštaj sumira zabrinjavajuće trendove represije nad pravnom profesijom i advokatima pojedincima u Belorusiji istaknutim u Rezoluciji 44/19 Saveta za ljudska prava¹.

Izveštaj oslikava represiju države nad opozicijom i kritičkim glasovima u Belorusiji nakon predsedničkih izbora 2020. godine, uključujući tu i advokate koji brane viđene opozicionare i demonstrante ili koji javno govore o vladavini prava, pravosuđu i ljudskim pravima. Koristi različite javno dostupne predmete da ilustruje maltretiranje, zastrašivanje, ometanje i mešanje kojem su izloženi advokati u Belorusiji, nakon izbora pobjede predsednika Aleksandra Lukašenka na osporavanim predsedničkim izborima održanim u avgustu 2020. godine.

Javno dostupni predmeti koji su u pitanju ne samo što dočaravaju razmere državne represije nad advokatima kao pojedincima već otkrivaju i zabrinjavajući trend mešanja u samostalnost advokatske profesije u Belorusiji i kršenje ljudskih prava advokata na slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja.

Protesti u Minsku, Belorusija, septembar 2020. FBD/Spectrum

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

O AUTORIMA

Advokati za advokate (L4L) je nezavisna i nepolitička fondacija koja nastoji da promoviše pravilno funkcionisanje vladavine prava kroz ostvarivanje slobode i nezavisnosti advokatske profesije. L4L podržava advokate širom sveta koji su suočeni sa odmazdama, neprimerenim uticajem ili nerazumnim ograničenjima u vršenju svog poziva. L4L je dodeljen status Specijalnog savetnika pri Ekonomskom i socijalnom savetu UN u julu 2013. godine.

Centar za ljudska prava Advokatske komore Amerike (ABA) promoviše i štiti ljudska prava širom sveta mobilujući advokate da pomognu ugroženim advokatima, zaštite ranjive zajednice i da drže vlade odgovornim u skladu sa slovom zakona. ABA je najveća dobrovoljna asocijacija advokata i pravnih profesionalaca na svetu. Kao nacionalni glas advokatske profesije ABA radi na poboljšavanju pravosuđa, promoviše programe koji pomažu advokatima i sudijama da obavljaju svoj poziv, akredituje pravne škole, pruža kontinuirano pravno obrazovanje i radi na izgradnji javnog razumevanja širom sveta o značaju vladavine prava. Centar za ljudska prava ABA vrši monitoring suđenja i pruža *pro bono* pravnu pomoć ugroženim borcima za ljudska prava u više od 60 zemalja. Ovaj zajednički izveštaj delimično je pripremljen od strane eksternog pro-bono saveta, konsultanata i advokata osoblja Centra za ljudska prava Advokatske komore Amerike i odražava njihova gledišta. On nije potvrđen od strane Doma delegata ili Upravnog odbora Advokatske komore Amerike i stoga se ne može smatrati da predstavlja poglede Advokatske komore Amerike u celini. Dalje, ništa što je sadržano u ovom izveštaju se ne može smatrati pravnim savetom za konkretni slučaj.

Institut za ljudska prava međunarodne advokatske komore (IBAHRI) je autonoman i finansijski samostalan entitet koji sarađuje sa globalnom advokatskom zajednicom na promociji i zaštiti ljudskih prava i promociji samostalnosti advokatske profesije širom sveta. IBAHRI organizuje obuku o ljudskim pravima i tehničku podršku za advokate i institucije izgradnjom njihovih kapaciteta da efikasno promovišu i štite ljudska prava pod pravičnom vladavinom prava. Kao vodeća institucija u međunarodnom iznalaženju činjenica IBAHRI sačinjava ekspertske izveštaje sa ključnim preporukama, pružajući blagovremene i pouzdane informacije o ljudskim pravima i advokatskoj profesiji. IBAHRI podržava advokate i sudije koji su proizvoljno uznenemiravani, zastrašivani ili hapšeni kroz zastupanje i praćenje suđenja. Fokus na ključnim problemima u oblasti ljudskih prava,

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

uključujući tu i ukidanje smrtne kazne, siromaštvo i seksualnu orientaciju, čini bazu IBAHRI-eve ciljane izgradnje kapaciteta i projekata za zastupanje.

II. POZADINA: SITUACIJA U BELORUSIJI

Posle naširoko osporavanih predsedničkih izbora u Belorusiji održanih 2020. godine, na kojima je Aleksandar Lukašenko proglašio veliku pobedu, vlada Belorusije je inicirala „rasprostranjeno, brutalno obrušavanje“ na opoziciju.³ Vladino stezanje obruča rezultiralo je masovnim protestima širom zemlje, hiljadama hapšenja i izgnanstvom viđenijih opozicionara.⁴ Bilo je „pouzdanih izveštaja da su, u odgovoru na ove proteste, policijske snage pribegavale neopravdanom nasilju i torturi protiv civila.“⁵ Prema direktoru Human Rights Watch-a za Evropu i Centralnu Aziju u 2020. „vlada Belorusije oborila je svoj stravičan rekord u brutalnosti i represiji.“⁶

Novinari, opozicioni figure, građanski aktivisti i borci za ljudska prava (uključujući i advokate) nalaze se među onima koji su uhapšeni ili su bili meta Lukašenkove vlade na drugi način.⁷ Ubrzo nakon izbora u avgustu 2020. godine, beloruski advokati koji su, kako se navodi, učestvovali u mirnim protestima, zastupali opozicione lidere ili navodne demonstrante, ili koji su davali javne izjave o stanju vladavine prava ili kršenjima ljudskih prava u Belorusiji, suočeni su sa zastrašivanjem i uznemiravanjem, prekršajnim i krivičnim prijavama, zahtevima za vanrednu akreditaciju upisa i izbacivanjem iz advokatske komore.⁸

Visoki komesar za ljudska prava pri UN izvestio je da je između 9. avgusta i 30. novembra 2020. godine, „pokrenuto više od 1000 krivičnih postupaka protiv mirnih demonstranata, opozicionih političara i simpatizera, novinara, boraca za ljudska prava, advokata i drugih osoba koje su kritikovale vladu.“⁹ Između avgusta 2020. i maja 2021. godine bar 17 advokata je izbačeno iz advokatske komore.¹⁰

Većina ovih advokata, ako ne i svi, zastupali su opozicione lidere i demonstrante, ili su i sami sami učestvovali na protestima, ili su javno kritikovali Lukašenkovu vladu.¹¹ Zbog toga međunarodna zajednica za ljudska prava smatra da su krivične prijave, izbacivanja iz advokatske komore i druge mere politički motivisane.¹² Post-izborno maltretiranje, hapšenja, pritvaranje i ispisivanje advokata u Belorusiji ilustruju zabrinjavajući trend kažnjavanja advokata zbog legitimnog praktikovanja njihove profesionalne delatnosti i/ili njihovih prava na slobodu izražavanja i okupljanja.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

Pored targetiranja advokata na individualnoj osnovi, vlada Belorusije usvojila je amandmane na Zakon o Advokatskoj komori i advokaturi u Belorusiji, koji utiče na advokatsku profesiju kao takvu. Novi amandmani će „drastično ograničiti prava i samostalnost advokata u Belorusiji.“¹³ Novi amandmani ilustruju još jedan zabrinjavajući trend u Belorusiji – mešanje vlade u upravljanje advokatskom profesijom i želju vlade da podrije njenu samostalnost.

III. EFIKASNI MEHANIZMI ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA: ULOGA ADVOKATA

Advokati, zajedno sa sudijama i javnim tužiocima, igraju ključnu ulogu u pravosuđu i održavanju vladavine prava. Oni su takođe i nezamenjivi igrači u zaštiti ljudskih prava, uključujući tu pravo na efikasno pravno sredstvo, pravo da se nekom sudi u skladu sa zakonom, pravo na pravično suđenje i slobodu od torture i drugog okrutnog, nehumanog i degradirajućeg postupanja i kažnjavanja. Njihov posao je neophodan za usađivanje i održavanje javnog poverenja u pravni sistem i za osiguravanje efektivnog pristupa pravdi za sve. Samostalnost advokata se, stoga, smatra fundamentalnim principom međunarodnog prava.¹⁴

Međunarodni konvent za građanska i politička prava (ICCPR), čiji je član i država Belorusija, garantuje svim pojedincima pravo na pravnu pomoć i jednakost pred sudovima.¹⁵ Sa svoje strane, advokati – kao „esencijalni agenti za pravosuđe“ - moraju da čuvaju čast i dostojanstvo profesije u svim prilikama.¹⁶ Štavše, advokati, koji su zaduženi kako za zaštitu interesa svojih klijenata tako i za „promovisanje ciljeva pravde,“ moraju „postupati slobodno i marljivo u skladu sa zakonom i priznatim međunarodnim standardima i etikom pravne advokatske profesije.“¹⁷ Međutim, kada neprimereno mešanje i odmazda postane rasprostranjeno i sistemsko, to stvara klimu u kojoj advokati mogu eventualno odbiti da zastupaju klijente povezane sa poitički osetljivim ili kontraverznim temama iz straha od toga da postanu meta uzneniranja i činova odmazde.¹⁸ Ovo ozbiljno ugrožava pravo na efikasno pravno zastupanje kao i samostalnost advokatske profesije, pravilno funkcionisanje vladavine prava i zaštitu ljudskih prava.

Uloga advokata u zaštiti ljudskih prava je još važnija u kontekstu aktuelne rastuće represije u Belorusiji. Međutim, uprkos njihovoj ključnoj ulozi, advokati u Belorusiji

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

mogu samostalno da ispunjavaju svoje profesionalne dužnosti i obaveze usled brojnih oblika uznemiravanja i drugog mešanja.

IV. NEPRIMERENO MEŠANJE I DRUGA OGLUŠAVANJA O SAMOSTALNOST ADVOKATURE

Državne vlasti u Belorusiji su počele da primenjuju brojne taktike kojima se mešaju u samostalnost advokature čime krše međunarodno pravo i standarde. Prema međunarodnim standardima advokatura bi trebala da bude slobodna od zastrašivanja, opstrukcije, uznemiravanja i neprimerenog mešanja.¹⁹ Osnovni principi Ujedinjenih Nacija o ulozi advokata (UN Osnovni principi) ističu dalje da vlade moraju da se postaraju da advokatima ne bude „prečeno, niti smeju biti uznemiravani postupcima, administrativnim, ekonomskim ili drugim sankcijama zabog bilo kog postupka koji preduzimaju u skladu sa priznatim profesionalnim dužnostima, standardima i etikom.“²⁰

Ipak, posle predsedničkih izbora u avgustu 2020. godine, advokati u Belorusiji, koji su radili na osetljivim predmetima, bili su izloženi sudskom uznemiravanju, arbitarnim hapšenjima, zadržavanjem, administrativnim sankcijama, krivičnim gonjenjem i disciplinskim postupcima – uključujući tu i ispisivanje iz komore. Vlasti Belorusije na samo što nisu uspele da ispune svoju dužnost da štite advokate od takvog uznemiravanja i sankcija za obavljanje njihovih profesionalnih aktivnosti već izgleda da su i same izvor uznemiravanja i sankcija protiv advokata. Posledično, advokatima u Belorusiji praktično je забранено da samostalno obavljaju svoje profesionalne dužnosti.

Advokatska profesija koju kontroliše, kojom manipulišu ili na koju neprimereno utiču političari ili bilo koje treće lice ne može efikasno da ostvaruje svoju dužnost staranja da pravosudni sistem bude pravičan i efikasan i poštovanja vladavine prava.

A. HAPŠENJA, PRITVARANJE I KRIVIČNO GONJENJE ADVOKATA

Krivične prijave su sve češće podnošene tokom post-izbornih protesta. Visoki komesar UN za ljudska prava primetio je u svom izveštaju o stanju ljudskih prava u Belorusiji da je “prema zvaničnim izvorima, između 9. avgusta i 30. novembra (2020), pokrenuto više od 1.000 krivičnih postupaka protiv mirnih demonstranata, članova i simpatizera opozicije, novinara, aktivista za ljudska prava, advokata i drugih osoba koje su kritikovale vladu.”²¹ Tokom pisanja ovog izveštaja, i dalje su u toku krivični postupci protiv brojnih advokata koji se, izgleda, suočavaju sa politički motivisanim optužnicama u vezi sa njihovim profesionalnim aktivnostima zastupanja mirnih demonstranata i opozicionara ili upražnjavanja njihovih ličnih prava na slobodu izražavanja, okupljanja

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

i/ili udruživanja. Dole navedeni slučajevi zasnovani su na javno dostupnim informacijama.

1. SLUČAJEVI

Maksim Znak

Maksim Znak je zastupao Viktora Babaryko-a, potencijalnog kandidata na predsedničkim izborima kome nije dozvoljeno da formalno podnese svoju kandidaturu. Takođe je pružao pravnu pomoć Svetlani Tikhanovskoy, bivšoj kandidatkinji za mesto predsednice koja je sada u izgnanstvu, i Mariji Kolesnikovoj, jednoj od vođa Koordinacionog saveta. Prema našim informacijama g. Znak uhapšen je u septembru 2020. godine zbog navodno počinjenog krivičnog dela „pozivanja na preuzimanje radnji kojima se pokušava podržati nacionalna bezbednost“ propisanog članom 361 (3) Krivičnog zakona Belorusije.²² Navodno je odveden iz kancelarija Koordinacionog saveta 9. septembra 2020. godine od strane neidentifikovanih lica koja su nosila skijaške maske.²³ Prilikom njegovog odvođenja u pritvor g. Znak se vodio kao poslednji aktivni član Koordinacionog saveta na funkciji člana predsedništva Koordinacionog saveta.²⁴ U februaru 2021, optužen je za dodatna krivična dela, uključujući među njima zaveru za preuzimanje državne vlasti i organizaciju ekstremizma.²⁵ Za ove optužbe – koje su takođe podnete i protiv nekadašnjeg klijenta g. Znak-a, Marije Kolesnikove – može se izreći kazna zatvora do 12 godina.²⁶ Gospodin Znak odbacuje sve optužbe ali se i dalje nalazi u pritvoru pre početka suđenja.^{26a}

Ilija Salei

Ilya Salei takođe je zastupao Viktora Babariko-a i Mariju Kolesnikovu i takođe je uhapšen 9. septembra 2020 i stavljen na teret ista dela za koja je prвobitno optužen g. Znak - „pozivanje na akcije usmerene protiv nacionalne sigurnosti (Belorusije).“²⁷ Onda je, 16. aprila 2021. g. Salei pušten uz kauciju i kako bi mogao slobodno da se kreće i radi. Ali i dalje „ima status optuženog“ po članou 361 Krivičnog zakona i dužan je da se odazove pozivima istražnih organa i suda.²⁹

Ljilja Vlasova

Ljilja Vlasova – advokatica, međunarodna medijatorka, članica sedmočlanog Predsedništva Koordinacionog saveta – privredena je 31. avgusta 2020. nakon što je Republički kontrolni komitet, državne agencije zadužene za finansijsku inspekciju i borbu protiv korupcije izvršio pretres njene kuće.³⁰ Pretres je sproveden zbog veze sa

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

navodnim poreskim prekršajima preduzeća u vlasništvu njenog sina.³¹ Istog dana kada su Maksim Znak i Ilija Salei uhapšeni, 9.septembra 2020. pretresa njene kuće od strane gđa. Vlasova je optužena za utaju poreza, na osnovu člana 243 Krivičnog zakona.³² Prema izveštajima nakon toga, u oktobru 2020. određen joj je kućni pritvor u oktobru 2020.³³ koji joj je nedugo nakon toga ukinut zajedno sa svim drugim ograničenjima.³⁴

Leonid Sudalenko

Leonid Sudalenko je advokat i borac za ljudska prava koji dugo godina zastupao interesu žrtava kršenja ljudskih prava protiv Belorusije pred Komitetom za ljudska prava UN. Gospodin Sudalenko je priveden 18. januara 2021. a, tokom pretresa njegovih kancelarija, zaplenjeni su poverljivi materijali korespondencije sa Komitetom UN.³⁵ Nakon toga na osnovu Krivičnog zakona Belorusije optužen je za „organizaciju i pripremu akcija kojima se ozbiljno krši javni red i finansiranje takvih aktivnosti.“³⁶ Leonid Sudalenko se i dalje nalazi u pritvoru u gradu Homiel pre početka suđenja.³⁷

Sjarhej Drazdovski i Aleh Hrablevski

Sjarhej Drazdovski Aleh Hrablevski, koji su objca advokati za ljudska prava i koji zastupaju Kancelariju za prava osoba sa invaliditetom (ORPD), organizaciju koja je inicirala proces ratifikacije Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom u Belorusiji, privedeni su početkom februara 2021.³⁸ Odsek za finansijske istrage Republičkog kontrolnog komiteta (FDI) posetio je prostorije ORPD-a i domove Sjarheja Drazdovskog i Aleha Hrabulevskog 21. januara 2021.³⁹

Onda je 2. februara FDI pozvao Drazdovskog i Hrabuleskog na sedam sati dugo ispitivanje bez prisustva pravnog zastupnika.⁴⁰ Idućeg dana su ponovo pozvani na ispitivanje i g. Drazdovskom je određen kućni pritvor dok je g. Hrabelvski zadržan.⁴¹ Precizne optužbe koje im se stavljaju na teret nisu poznate jer su njihovi advokati bili prinuđeni da potpišu sporazum o neotkrivanju.⁴² Međutim, veruje se da su radnje koje je preduzeo FDI bile deo krivičnog postupka pokrenutog protiv dvojce advokata „u vezi sa njihovom ulogom u marševima osoba sa invaliditetom od 15. do 22. oktobra 2020. i njihovog pružanja pravne pomoći licima koja su uhapšena tokom protesta.“⁴³

Marina Dubina

Marina Dubina, advokat za zaštitu životne sredine i izvršni direktor NVO Ecohome, uhapšena je 6. oktobra 2020. i osuđena dva dana kasnije na 13 dana zatvora zbog učešća na mirnim protestima u Minsku 23. septembra 2020.⁴⁴ Nakon puštanja na slobodu zbog loših zatvorskih uslova obolela je od bronhitisa.⁴⁵

2. PRAVNA ANALIZA

Porast broja hapšenja, pritvaranja i krivičnih postupaka protiv advokata u Belorusiji koji se dogodio nakon predsedničkih izbora u avgustu 2020. je u oštroj suprotnosti sa garancijama koje se advokatima pružaju u skladu sa Osnovnim principima UN. Ove taktike Lukašenkove vlade služe tome da zastraše, malteretiraju, ometaju i mešaju se u rad advokata. Uprkos kršenju člana 16. Osnovnih principa vlast nije preduzela ništa kako bi ispunila svoju obavezu da obezbedi da advokati ne trpe takav progon ili administrativne ili druge sankcije zbog bilo kojih postupaka „preuzetih u skladu sa priznatim profesionalnim obavezama, standardima i etikom.“⁴⁶

Pored toga, zbog obavljanja svojih zadataka, advokati ne smeju biti poistovećivani sa njihovim klijentima ili sa ciljevima svojih klijenata i imaju pravo, kao i svaki drugi pojedinac, na slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja.⁴⁸ Pravo na slobodu izražavanja obuhvata i pravo učešća u javnoj diskusiji o stvarima koje se tiču zakona, pravosuđa i promovisanja i zaštite ljudskih prava.⁴⁹

Svi advokati o kojima smo pričali u ovim slučajevima čini se da su bili mete zbog njihovog rada na odbrani ljudskih prava, demonstranata, opozicionara ili zbog toga što su i sami bili povezani sa opozicijom ili su koristili svoje pravo na slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja.

Otud postoji osnov da se veruje kako su hapšenje, pritvaranje i krivični progon ovih advokata povezani sa njihovim profesionalnim aktivnostima. Kao takve, ove akcije preduzete protiv advokata predstavljaju kršenje međunarodno priznatih principa i samostalnosti advokatske profesije.

Mešanje u rad advokata u vidu hapšenja, pritvaranja i krivičnog gonjenja moglo bi takođe da vodi ka kršenju njihovih prava na fer i pravično suđenje iz Člana 14 ICCPR. Komitet UN za ljudska prava istakao je da bi advokatima „moralo biti omogućeno da savetuju i zastupaju osobe optužene za krivično delo u skladu sa opšte priznatom profesionalnom etikom bez ograničenja, mešanja, pritisaka ili neprimerenih intervencija sa bilo koje strane.“⁵⁰ Pored toga, ove akcije preduzete protiv advokata krše pravo na fer i pravično suđenje klijenatima koje oni zastupaju, budući da se ovim postupcima klijentima uskraćuje pravno zastupanje koje su oni sami odabrali i na nedopustiv način ograničava pristup pravdi u Belorusiji.⁵¹

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

B. IZBACIVANJE IZ KOMORE I DRUGI DISCIPLINSKI POSTUPCI

Poslednjih meseci došlo je do neviđenog porasta broja slučajeva izbacivanja advokata iz advokatske komore. Reagujući na ove događaje Visoki komesar za ljudska prava UN naveo je da: „u Belorusiji advokatima koji zastupaju (klijente) u politički osetljivim predmetima ili predmetima koji se odnose na kršenje ljudskih prava (...) preti opasnost od izbacivanja iz komore ili disciplinske kazne koju izriče Advokatska komora koja nije samostalna i nad kojom Ministarstvo pravde vrši široku kontrolu.“⁵² Dole navedeni slučajevi ilustruju jasan obrazac po kojem se koriste disciplinski postupci protiv advokata koji zastupaju političke protivnike vlasti ili onih koji otvoreno kritikuju vladu po pitanjima od javnog značaja. Ovi slučajevi su navedeni iz javno dostupnih informacija.

1. SLUČAJEVI

Aleksandar Pilčenko

Aleksandar Pilčenko, poznati advokat za oblast ljudskih prava i nekadašnji predsednik Advokatske komore Minska, zastupao je privedene opozicione lidere Viktora Babarjuka i Mariju Kolesnikovu. Takođe se javno govorio o obavezi vlasti da spreče i istraže optužbe za torturu u pritvoru i drugim brigama u vezi stanjem vladavine prava koje su nastale usled osporavanih predsedničkih izbora 2020. godine.⁵³

Sedmog oktobra 2020. g. Poličenko primio je dopis od Ministarstva pravde (MOJ) u kojem se od njega traži da dođe na sastanak Kvalifikacione komisije u vezi oduzimanja prava da se bavi advokaturom.⁵⁴ Poziv Komisije nije konkretno naveo šta mu se stavlja na teret i iako je Komisija razmatrala pisane izjave g. Poličenka, odbila je njegov zahtev da sastanku 15. oktobra 2020. godine prisustvuje i njegov zastupnik.⁵⁵ Jedina stvar o kojoj se pričalo na tom sastanku bio je intervju g. Poličenka za TUT.BY u kojem je Poličenko pričao o tome koje mere bi policijski zvaničnici i pravosuđe trebalo da preduzmu kao reakciju na neopravdano nasilje i torturu nad civilima i njegov komentar o sličnim temama i drugi njegov intervju koji je bio emitovan na državnom TV kanalu ONT.⁵⁶

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

Istoga dana, Komisija je izdala svoje mišljenje u kojem ističe da su izjave g. Poličenka „nekompetentne, da dovode javnost u zabludu u vezi sa ovlašćenjima državnih vlasti i da pozivaju na nezakonito postupanje“ i da, otud, predstavljaju kršenje Kodeksa profesionalne etike Belorusije.⁵⁷ Komisija je donela preporuku da, u svetu njegovih navodnih „postupaka kojima se diskredituje Komora“ (u obliku ovih izjava), Ministarstvo pravde Poličenku oduzme dozvolu za bavljenje advokaturom.⁵⁸

Na osnovu mišljenja Komisije, Ministarstvo pravde je 16. oktobra 2020. Poličenku oduzelo dozvolu za bavljenje advokaturom koja je odmah stupila na snagu.⁵⁹ Poličenko je uložio prigovor Moskovskom Okružnom sudu u Minsku kako bi se žalio na odluku. Drugosgtepena instanca je 26.02. 2021. odbacila Poličenkova žalbu, čime je postavljen presedan u oduzimanju dozvole za bavljenje advokaturom zbog iznošenja pravnog mišljenja.⁶⁰

Julija Levančuk

Julija Levančuk je takođe izbačena iz komore u oktobru 2020.⁶¹ Zastupala je Maksima Kharošina, vlasnika cvećare u Minsku koji je demonstrantima delio cveće. Nakon njegovog privođenja 13. oktobra 2020. navodno je bio toliko teško isprebijan da je morao biti hospitalizovan.⁶² Prema dostupnim izvorima, osnov za oduzimanje dozvole g. Levančuk da se bavi advokaturom bile su pretnje navodno upućene u online korespondenciji sa inspektorom zaduženim za slučaj njenog klijenta.⁶³ Međutim, Juliji Levančuk je dozvola za bavljenje advokaturom oduzeta nakon izjave date ispred njenog klijenta o navodnoj torturi.⁶⁴

Gđa. Levančuk je navodno odbijala optužbe protiv nje i žalila se na odluku o izbacivanju iz komore.⁶⁵ Ne postoje javno dostupne informacije o tome da li je njena žalba bila usvojena.

Ljudmila Kazak

Ljudmila Kazak je poznata advokatica za ljudska prava koja je branila političke zatvorenike, aktiviste za ljudska prava i novinare, među kojima je bila i lider opozicije Marija Kolesnikova. Kayakovu su 24. septembra 2020. u Minsku privela trojca maskiranih muškaraca koji se nisu ni identifikovali ni objasnili razloge za njeno zadržavanje.⁶⁶ Navodno su je primorali da uđe u auto bez oznaka i odveli je u zgradu Okružnog odeljenja unutrašnjih poslova.⁶⁷ Nakon hapšenja, bila je podvrgnuta ličnom pretraživanju koje je dovelo do zaplene dokumentacije zaštićene advokatskom tajnom.⁶⁸

Sledećeg dana gđa. Kazak se pojavila pred sudom, gde su državne vlasti navele kako je bila privredna zbog sumnje da je učestvovala u neodobrenom masovnom događaju i

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

da je, u kontekstu takvog zadržavanja, počinila prekršaj „nepoštovanja službenog lica.“⁶⁹ Odbacila je sve optužbe. Sud je kasnije odustao od prvočitne optužbe za učešće u neodobrenom masovnom događaju, ali je smatrao da je gđa. Kazak prekršajno odgovorna za nepoštovanje policajaca na osnovu svedočenja datog od strane anonimnog maskiranog svedoka, koji se pojavio preko Skype-a tvrdeći da je bio među policajcima koji su je priveli.⁷⁰ Kažnjena je sa novčanom kaznom od 675 BYR na osnovu člana 23.4 Zakona o prekršajima Belorusije i puštena na slobodu 26. septembra 2020.⁷¹

Zbog njenog hapšenja, gđa. Kazak nije mogla da zastupa gđu. Kolesnikovu na saslušanju koje se održalo 25. septembra 2020. Ona je bila četvrti advokat Kolesnikove koji je bio podvrgnut maltretiranju i zastrašivanju na osnovu njihovog navodnog poistovećivanja sa klijentom i sa ciljevima klijenta.

Drugostepeni sud je 10. 11. potvrdio odluku u slučaju gđe. Kazak,⁷² a 11. februar 2021. obaveštена je da je protiv nje u toku disciplinski postupak pred Kvalifikacionom komisijom Ministarstva pravde.⁷³ Dopis ju je obavestio i da će Komisija odlučiti da li je počinila akcije koje su nespojive sa zvanjem advokata i diskreditovala advokatsku profesiju činjenjem prekršaja i da li će joj zbog toga oduzeti dozvolu za bavljenje advokaturom.⁷⁴

G-đa Kazak je 19. 02. 2021. izbačena iz advokatske komore.⁷⁵ Advokatu gđe. Kazak nije bilo dozvoljeno da prisustvuje davanju njenog iskaza. Gđa. Kazak se žalila na ovu odluku ali je 15. aprila 2021. Moskovski Okružni sud u Minsku potvrdio odluku o isključenju gđe. Kazak.⁷⁶ Drugostepeni sud je potvrdio odluku okružnog suda 17. juna 2021.

Mihajl Kirlijuk

Kvalifikaciona komisija j12. 02.2021. je advokatru Mihajlu Kirlijuku oduzela dozvolu za bavljenje advokaturom.⁷⁷ Gospodin Kirlijuk je bio član Advokatske komore Minska. Ispisan je iz komore zbog navodnih „neprimerenih izjava na mrežama o vlastima“ na osnovu paragrafa 73 Kodeksa profesionalne etike advokata.⁷⁸ Navodne „neprimerene izjave o vlasti na mrežama“ čini se da se odnose na niz postava g. Kirlijuka na Facebook-u u septembru 2020. „o stanju vladavine prava u Belorusiji i mogućnosti za mirnu promenu vlasti.“⁷⁹

Maksim Konon

Kvalifikaciona komisija je takođe 19.02. 2021. oduzela dozvolu za bavljenje advokaturom i gospodinu Kononu. Gospodin Konon ima istorijat zastupanja pojedinaca

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

koji kritikuju vlast, novinara i demonstranata.⁸⁰ On je takođe bio član Advokatske komore Minska. U oktobru 2020. oglašen je krivim za učestovanje u neprijavljenom masovnom događanju čime je prekršio član 23.34 (1) Zakona o prekršajima Belorusije.⁸¹ Gospodin Konon je odslužio zatvorsku kaznu od 12 dana i nakon puštanja na slobodu zbog počinjenog prekršaja bio je ispisan iz advokatske komore.⁸² Prema izveštajima g. Konon veruje da je bio targetiran zbog njegovog javnog kritikovanja nepostupanja istražnih organa u vezi sa optužbama za maltretman pritvorenika i zbog njegovog zastupanja pojedinaca koji su kritikovali vlasti.⁸³

Konstantin Mikhel

Kvalifikaciona komisija je 19.02.2021. na sličan način oduzela licencu za bavljenje advokaturom Konstantinu Mikhelu. Gospodin Mikhel je bio član Regionalne advokatske komore Minska i bavio se advokaturom u Belorusiji od 1995. Gospodin Mikhel je osuđen u prekršajnom postupku za kršenje člana 23.34(1) Zakona o prekršajima Belorusije zbog navodnog učešća u masovnom događaju koji nije imao neophodne dozvole državnih organa.⁸⁴

Odslužio je svoju kaznu od 14 dana nakon izrečene presude, a ubrzo nakon toga je izbrisani iz imenika advokata na osnovu njegove prekršajne odgovornosti.⁸⁵

Vladimir Sazančuk

Disciplinska komisija Advokatske komore Minska 24. 02. 2021. odlučila je da opozove Vladimira Sazančuka. Gospodin Sazančuk je radio kao savetnik odbrane opozicionog političara Mikalaia Statkevich-a i video blogera Dmitry-a Kazlou-a.⁸⁶ Takođe je javno kritikovao državne vlasti zbog stvaranja mnoštva prepreka advokatima u obavljanju njihovih profesionalnih dužnosti.⁸⁷ Pored drugih mera odmazde, gospodinu Sazančuku je pretilo izbacivanje iz komore, zbog javnog kritikovanja vlasti za postavljanje mnoštva prepreka advokatima da obavljaju svoje profesionalne dužnosti u skladu sa paragrafom 73 Kodeksa preofesionalne etike advokata.

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

2. PRAVNA ANALIZA

Kao i hapšenja, zadržavanja i krivično gonjenje advokata, disciplinski postupci i prateća brisanja iz imenika advokata koja smo prethodno naveli korišćena su suprotno Osnovnom principu 16 UN-a za mešanje u rad advokata koji su štitili ljudska prava i podrivanje samostalnosti advokatske profesije.

Važan faktor u nezavisnosti advokature je uspostavljanje nezavisnog sistema za razmatranje disciplinskih postupaka zbog mogućih kršenja pravila profesionalne etike. Prema Osnovnom principu 27 UN-a „optužbe ili prigovori na rad advokata u njihovom profesionalnom kapacitetu biće procesuirani pravovremeno i pravično u primerenom postupku. Advokati će imati pravo na pravičan postupak, uključujući tu i pravo da im u obrani pomaže advokat po njihovom izboru.“⁸⁸ Prema Osnovnom principu 28 UN „disciplinski postupci protiv advokata biće izvođeni pred nepristrasnom disciplinskom komisijom koju je uspostavila advokatska profesija, pred nezavisnim organom u skladu sa zakonom ili pred sudom, protiv čijih odluka će se moći pokretati postupak za ocenu ustavnosti.“⁸⁹ Prema Principu 29 „o svim disciplinskim postupcima biće odlučivano u skladu sa kodeksom profesionalne etike i drugim priznatim etičkim standardima advokatske profesije i u svetlu ovih principa.“⁹⁰

Specijalni izvestilac Ujedinjenih Nacija za nezavisnost sudija i advokata naveo je da je „brisanje iz imenika, koje se sastoji u oduzimanju avokatima licence za bavljenje advokaturom, možda i doživotno, predstavlja krajnju sankciju za najozbiljnije prekršaje kodeksa etike i profesionalnih standarda“ i naglašava da „brisanje iz imenika treba odrediti samo u najozbiljnijim slučajevima nedoličnog ponašanja, kao što je predviđeno u kodeksu profesionalne etike, i to samo nakon postupka pred nezavisnim i nepristrasnim organom koji će pružati sve garancije optuženom advokatu.“⁹¹ Evropski sud za ljudska prava izneo je slična zapažanja kada je naveo da se brisanje iz imenika „ne može ne smatrati strogom sankcijom koja može imati zastrašujući efekat na rad advokata u predmetima u kojima zastupaju odbranu.“⁹²

Disciplinski postupci u Belorusiji nisu nezavisni od izvršne vlasti; štaviše, njih sprovodi Kvalifikaciona komisija koja radi u okviru Ministarstva pravde. Kvalifikacionu komisiju formira Ministarstvo pravde i samo 8 od 17 članova Komisije čine advokati.⁹³

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

Pored toga, brisanje iz imenika advokata onih advokata koji kritički govore o državnim vlastima ili temama koje se tiču pravosuđa, ljudskih prava ili vladavine prava u Belorusiji, predstavlja kršenja prava tih advokata na slobodu izražavanja. Belorusija je preuzeila obavezu, kroz MPGPP, koji je ratifikovala 1973, da poštuje pravo pojedinca „na slobodu izražavanja (uključujući i), pravo da traži, dobija i prenosi informacije i ideje svih vrsta.“⁹⁴ Štaviše, Osnovni principi UN naglašavaju da „advokati kao i drugi građani imaju pravo na slobodu izražavanja, veroispovesti, udruživanja i okupljanja. Konkretno, oni će imati pravo da učestvuju u javnoj diskusiji o stvarima koje se tiču zakona, pravosuđa i promocije i zaštite ljudskih prava ... bez trpljenja profesionalnih rizika zbog njihovih zakonitih postupaka ili njihovog članstva u zakonitoj organizaciji.“⁹⁵ Države mogu da ograniče izražavanje samo tamo gde su takve restrikcije zasnovane na zakonu i nužne su za zaštitu prava i reputacije drugih, nacionalne bezbednosti i javnog poretku (*ordre public*), ili javnog zdravlja ili morala.⁹⁶

Korišćenje brisanja iz imenika kao mere odmazde u gore navedenim slučajevima predstavlja ozbiljnu sankciju koja je, čini se, isključivo zasnovana ili na izjavama datim u javnosti prilikom odbrane njihovih klijenata ili na komentarima o načinu na koji se vlada odnosi prema protestima. Ipak, ni u jednom od ovih slučajeva ni Ministarstvo pravde ni Kvalifikaciona komisija nisu utvrdili da je ograničavanje prava advokata u vidu brisanja iz imenika bilo nužno za zaštitu nacionalne bezbednosti, javnog porekta, prava i reputacije drugih, ili javnog zdravlja ili morala. Stoga se ova brisanja iz imenika ne mogu smatrati nužnim.

Pored toga, potvrđivanjem brisanja iz imenika ovih advokata, sudovi su podrili osnovno pravo klijenata advokata na pravnu pomoć. MPGPP grantuje pravo na branioca, uključujući tu i pravo da „svako koje optužen za krivično delo (...) komunicira sa braniocem kojeg je sam odabrao.“⁹⁷

Disciplinski postupci vođeni protiv advokata u Belorusiji predstavljaju zabrinjavajući trend. Advokati koji su kritični prema Lukašenkovoj vlasti, kao i oni advokati koji javno kritikuju kršenja ljudskih prava njihovih klijenata, targetirani su od strane profesionalnih predstavničkih tela koja bi trebalo da ih podržavaju i da se staraju da oni mogu da slobodno obavljaju svoju profesionalnu delatnost.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

C. VANREDNA AKREDITACIJA ADVOKATA

1. PREGLED

Sedam advokata pozvano je 3. marta 2021. da pred Kvalifikacionom komisijom polažu advokatski ispit, kako bi im se potvrdila dozvola za bavljenje advokaturom u Belorusiji zbog njihovog navodnog „nepravilnog ispunjavanja njihovih profesionalnih obaveza.“⁹⁸ Od njih sedmoro dozvola za bavljenje advokaturom troma je suspendovana na šest meseci, nakon čega će se ta odluka ponovo razmotriti. Troje advokata je izbrisano iz imenika advokata. Samo jedan advokat je položio ispit.⁹⁹ Ministarstvo pravde (MP) je, navodno, naredilo vanrednu sertifikaciju¹⁰⁰ sedmoro advokata zbog njihovog, navodno, neprimerenog obavljanja njihovih profesionalnih dužnosti, na osnovu žalbi građana na postupke tih advokata i ishoda nasumične inspekcije Regionalne advokatske komore Minska koja je sprovedena u drugoj polovini 2020.¹⁰¹

Kvalifikaciona komisija je ponovo zasedala 24. marta 2021. i pozvala još jednog advokata – Sergeja Zikratsky-a – na varedni advokatski ispit, koji je rezultirao oduzimanjem dozvole za bavljenje advokaturom.¹⁰² Kvalifikaciona komisija sprovela je 21. aprila 2021. još jedan vanredni advokatski ispit, nakon kojeg je još dvojci advokata oduzeta dozvola za bavljenje advokaturom.¹⁰³

2. PRAVNA ANALIZA

Ova serija vanrednih advokatskih ispita koje je odredila Kvalifikaciona komisija MP u minulim mesecima podstakla je dalju zabrinutost za nezavisnost pravosuđa u Belorusiji.

Podvrgavanje advokata arbitarnom ponavljanju advokatskog ispita po hiru izvršne vlasti ne samo što krši samo pravo advokata da se bavi advokaturom, oslobođen od pritisaka, zastrašivanja i neprimerenog uticaja, već i međunarodne standarde o ulozi advokatskih komora.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

Osnovni principi UN ističu da profesionalna udruženja advokata imaju „ključnu ulogu u pridržavanju profesionalnih standarda i etike, zaštiti svojih članova od progona i neprimerenih ograničenja i ugrožavanja.“¹⁰⁴ Oni dalje postavljaju zahtev da advokatske komore budu nezavisne od vlade i drugih državnih i privatnih interesa.¹⁰⁵ Prema Specijalnom izvestiocu za nezavisnost sudija i advokata, advokatska komora se „generalno smatra nezavisnom“ kada je „pretežno slobodna od spoljnih uticaja i kada može da odoleva pritiscima spolja po pitanjima kao što su regulisanje profesije, određivanje i primena kodeksa profesionalne etike i pravo advokata da pristupe udruženju.“¹⁰⁶

Pored toga, nekoliko međunarodnih institucija, uključujući Specijalnog izvestioca Ujedinjenih Nacija za nezavisnost sudija i advokata, izrazilo je zabrinutost zbog situacija u kojima je „upisivanje u advokaturu ili nastavak rada u advokaturu uslovljeno ili kontrolisano od strane izvršne ili sudske vlasti.“¹⁰⁷ Specijalni izvestilac upozorio je da u takvoj situaciji državne vlasti mogu da koriste svoja „ovlašćenja da spreče određene pojedince da se upisu u advokaturu ili da *iz nje isključe advokate koje smatraju „problematicim“ kroz arbitarno oduzimanje advokatskih licenci, registracije ili sertifikata za bavljenje advokaturom.*“¹⁰⁸ Umesto državnih vlasti, sama advokatska profesija trebalo bi da određuje uslove za i postupak za upis i da bude odgovorna, kako za organizaciju advokatskog ispita tako i za proveru drugih uslova za davanje dozvole za bavljenje advokaturom.

Kako bi se osiguralo nezavisno i efikasno funkcionisanje advokatske profesije, samostalna profesionalna udruženja advokata moraju takođe imati i dovoljno nadležnosti i ovlašćenja koja se odnose na advokatsku profesiju da bi mogli da je štite i osnažuju. Ovo uključuje ovlašćenja u odnosu na kvalifikaciju i kontinuirano obrazovanje advokata, pristup advokatskoj profesiji, i ovlašćenja u disciplinskim postupcima protiv advokata.

U Belorusiji odluke o nastavku bavljenja advokaturom u okviru pravne profesije ne donosi samostalan entitet; te odluke uslovljava i kontroliše izvršna vlast preko Kvalifikacione komisije Ministarstva pravde. Postoje razlozi da se veruje da su advokati koji su pozvani na vanredno polaganje advokatskog ispita pred Kvalifikacionu komisije targetirani u cilju odmazde zbog njihovog rada na sulčajevima koji se tiču ljudskih prava.¹⁰⁹

Ovo je tek još jedan vid uz nemiravanja, zastrašivanja i neprimerenog mešanja u rad advokata u Belorusiji koji je u suprotnosti sa međunarodnim standardima.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

D. MALTRETIRANJE ADVOKATA

Pored krivičnih postupaka, brisanja iz imenika i drugih disciplinskih postupaka i postupaka koji vode ispisu iz advokature, advokate u Belorusiji državne vlasti su uznemiravale i na druge načine. Ovo uznemiravanje na sličan način krši međunarodne standarde u pogledu uloge advokata i nezavisnosti advokatske profesije.

1. PREGLED

Tela UN i druge organizacije izrazila su zabrinutost zbog povećanja broja slučajeva advokata koji su, od predsedničkih izbora 2020. godine, uznemiravani i izloženi pretnjama u Belorusiji. IBAHRI je u oktobru 2020. preneo svoju „duboku zabrinutost zbog napada i taktika zastrašivanja koje se primenjuju protiv advokata u Belorusiji zbog njihovog obavljanja svojih profesionalnih poziva.“¹¹⁰ IBAHRI je u skladu sa time pozvao vlasti u Belorusiji da „prestanu sa svim formama zastrašivanja usmerenim protiv profesionalnih advokata.“¹¹¹ Reagujući na povećanu represiju nad advokatima nakon predsedničkih izbora 2020. Visoki komesar UN za ljudska prava istakla je u svom nedavnom izveštaju o stanju u Belorusiji da su „u Belorusiji advokati koji rade na politički osetljivim predmetima o kršenjima ljudskih prava podvrgnuti pritiscima, uznemiravanju i zastrašivanju zbog obavljanja svojih profesionalnih aktivnosti.“¹¹² U martu 2021. Specijalni izvestilac UN o stanju boraca za ljudska prava izrazio je sličnu zabrinutost zbog „pooštovanja mera protiv boraca za ljudska prava u Belorusiji,“ uključujući tu i advokate koji rade na promociji ljudskih prava.¹¹³

Prema Specijalnom izvestiocu UN „upadi u kancelarije, hapšenje boraca za ljudska prava i otežavanje rada advokata postali su opšta praksa.“¹¹⁴ Pored toga, advokati su od nedavno primorani da potpisuju ugovore o neotkrivanju.¹¹⁵

Zahtev da advokati potpisuju ugovore o neotkrivanju u gotovo svim politički motivisanim krivičnim predmetima postao je praksa pritiska i opstrukcije rada profesionalnih aktivnosti advokata u Belorusiji. Kako opisuje Specijalni izvestilac UN o stanju boraca za ljudska prava „sporazumi o neotkrivanju de facto kriminalizuju deljenje informacija o ljudskim pravima.“¹¹⁶

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

2. ANALIZA

Razni oblici uznemiravanja koje opisuje Specijalni izvestilac UN – uključujući tu i prinudne ugovore o neotkrivanju u krivičnim predmetima – krše Princip 16 Osnovnih principa UN o ulozi advokata. Upadi u kancelarije advokata za ljudska prava dalje krše Osnovni princip 17 UN koji garantuje da će državne vlasti garantovati adekvatnu zaštitu bezbednosti advokata prilikom obavljanja njihove profesionalne funkcije.¹¹⁷

Vlasti u Belorusiji trebalo bi da prestanu sa uznemiravanjem advokata boraca za ljudska prava i ispune svoje obaveze u skladu sa Osnovnim principima UN.

Protesti u Minsku, Belorusija, septembar 2020. FBD/Spectrum

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

V AMANDMANI NA ZAKON O ADOKATURI I ADVOKATSKOJ KOMORI

A. PREGLED

U Aprilu 2021. Lukašenkova administracija je predložila amandmane na Zakon o advokaturi i advokatskoj komori u Belorusiji. Izmene zakona su usvojene u maju 2021. a stupile na snagu u novembru 2021. godine.¹¹⁸ Izmene zakona o advokatskoj komori i advokaturi u Belorusiji zabranjuju samostalnim advokatima ili advokatskim kancelarijama da rade krivične ili prekršajne predmete, ograničavajući rad u ovim slučajevima na takozvane pravne konsultacije kojima rukovode regionalne advokatske komore.¹¹⁹

Amandmani takođe povećavaju moć Ministarstva pravde (MP) nad advokaturom. Na primer, amandmanima se propisuje da svakog kandidata za upis u komoru mora da odobri Ministarstvo pravde koje je ovlašćeno i da donosi kodeks profesionalne etike advokata.¹²⁰ Ministarstvo pravde može da nadzire advokate, advokatske kancelarije i advokatske komore i kontroliše da li se pridržavaju pravila kodeksa profesionalne etike i može da ih podvrgne disciplinskom postupku u slučaju njihovog kršenja.¹²¹ Ovi disciplinski postupci vode se pred Kvalifikacionom komisijom, koja takođe potпадa pod kontrolu Ministarstva pravde.¹²²

Pored toga, kandidate za predsednike advokatskih komora moraju odobriti Ministarstvo pravde. Ako Ministarstvo pravde sve kandidati za predsednika koje predloži teritorijalna advokatska komora odbije dva puta, ministarstvo tad predlaže svog kandidata. Ako kandidat Ministarstva pravde dva puta bude odbijen od strane članova teritorijalne komore, on se, uprkos tome, „postavlja po automatizmu.“¹²³ Ministarstvo pravde, takođe može i da razreši ove predsednike ako Kvalifikaciona komisija da mišljenje da oni krše profesionalnu etiku.¹²⁴ Po amandmanima, zvaničnici Ministarstva pravde imaju pravo da učestvuju u aktivnostima advokatskih komora i da od advokatske komore traže bilo kakvu dokumentaciju, kao i od individualnih advokata, kako bi mogla da obavljaju ova ovlašćenja, a koja su ograničena odnosom advokat-klijent.¹²⁵

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

B. PRAVNA ANALIZA

Naglašena kontrola nad regionalnim i centralnim advokatskim komorama koja je ovim amandmanima predata Ministarstvu, podriva njihovu nezavisnost i nezavisnost advokature u Belorusiji. Specijalni izvestilac za nezavisnost sudija i advokata naglasio je značaj samostalnosti i samoregulišuće prirode advokatskih komora, kako bi se zaštitilo i obezbedilo funkcionisanje advokatske profesije.¹²⁶

Pored toga, Osnovni princip 24 UN nalaže da „advokati imaju pravo na formiranje i pridruživanje samo-regulišućim profesionalnim asocijacijama radi predstavljanja njihovih interesa, promovisanja njihove kontinuirane obuke i obrazovanja i zaštitu njihovog profesionalnog integriteta.“¹²⁷ On dalje propisuje da će izvršni organi profesionalnog udruženja „biti birani od strane njegovih članova i da će ono obavljati svoje funkcije bez spoljnih uticaja.“¹²⁸

Ne dozvoljavati advokatima ili njihovim profesionalnim udruženjima da samostalno određuju svoje kodekse profesionalne etike takođe krši Osnovni princip 26. Pored toga, podvrgavanje regionalnih komora i centralne komore kontroli od strane Ministarstva pravde nije u skladu sa Osnovnim principom 24, koji propisuje pravo advokata da formiraju i da se udružuju u samo-regulišuća profesionalna udruženja ipak funkcionišu bez eksternih uplitanja.

Amandmani na Zakon o advokatskoj komori i advokaturi dodatno su podrili nezavisnost advokatske profesije u Belorusiji dalje izlažući advokate u Belorusiji uznemiravanju, zastrašivanju i neprimerenim pritiscima, prilikom njihovih pokušaja da obavljaju svoju profesionalnu delatnost.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

VI PREPORUKE

U skladu sa međunarodnim pravom i standardima, L4L, ABA CHR i IBAHRI pozivaju vladu u Belorusiji i sve relevantne državne organe da preduzmu sledeće mere kako bi se obezbedila puna samostalnost advokatske profesije u Belorusiji:

1. Preduzeti sve neophodne korake kako bi se garantovala fizička bezbednost i sigurnost advokata u Belorusiji;
2. Odmah i bezuslovno prestati sa svim aktima uznemiravanja protiv advokata, uključujući tu upade u kancelarije, politički motivisanim instragama i krivičnim gonjenjem, vanrednim polaganjem advokatskog ispita i brisanjem iz imenika;
3. Garantovati da će advokati u Belorusiji u svim okolnostima moći da sprovedu svoje legitimne profesionalne aktivnosti i da se upuštaju u legitimno ispoljavanje svojih osnovnih ljudskih prava bez straha od odmazde i slobodni od uznemiravanja ili drugih neprimerenih pritisaka na njihov rad;
4. Poništiti brisanje iz imenika advokata koji su izbačeni iz komore od avgusta 2020. uključujući tu i slučajeve koji su navedeni u ovom izveštaju;
5. Uvesti adekvatne zaštite integriteta i samostalnosti advokata, uključujući tu i uspostavljanje u potpunosti nezavisne advokatske komore; i
6. Stavljanje van snage izmena Zakona o advokatskoj komori i advokaturi u Belorusiji i usvajanje izmena zakona kojima bi se ukinli nadzor i kontrola nad advokatskom profesijom od strane Ministarstva pravde, kao i bilo koje druge odredbe koje ograničavaju nezavisnost advokatske profesije suprotno međunarodnim standardima.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

FUSNOTE:

¹ Human Rights Council, Resolution adopted by the Human Rights Council on 17 July 2020, U.N. Doc. A/HRC/RES/44/19 (2020), <https://undocs.org/A/HRC/RES/44/19> (expressing „continued concern“ about the undue restrictions on freedom of peaceful assembly, association and expression, resulting in „the detention of human rights defenders, members of the opposition, (...) and of other members of civil society“ and deplored the pressure on defence lawyers).

² The summaries of individual cases in this report contain only publicly available information.

³ See Human Rights Watch, *Belarus: Unprecedented Crackdown*, 13 Jan. 2021, <https://www.hrw.org/news/2021/01/13/belarus-unprecedented-crackdown>;

⁴ See *id.*; BBC *Belarus President Alexander Lukashenko under Fire* (11 Sept. 2020),

<https://www.bbc.com/news/world-europe-53637365>.

⁵ ABA Center for Human Rights, *BELARUS: Analysis of Arbitrary Disbarments of Luidmila Kazak, Konstantin Mikhel, Maxim Konon, and Mikhail Kirlyuk* (May 2021), p.2, https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/human_rights/justice-defenders/belarus-disbarment-english.pdf (hereinafter ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments) (internal citations omitted).

⁶ Human Rights Watch, *Belarus: Unprecedented Crackdown*, *supra* note 3.

⁷ Human Rights Watch, *Belarus: Unprecedented Crackdown*, *supra* note 3.

⁸ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 2; see also ABA Center for Human Rights (2020), *Belarus: Preliminary Report on the Disbarment of Alexander Pylchenko*, https://www.americanbar.org/groups/human_rights/belarus-disbarment/ (hereinafter ABA CHR Belarus: Preliminary Report).

⁹ Human Rights Council, *Situation of human rights in Belarus in the context of the 2020 presidential election*, Report of the UN High Commissioner for Human Rights, U.N. Doc. A/HRC/4 (15. Feb. 2021), par. 43 (hereinafter Report of the UN High Commissioner for Human Rights).

¹⁰ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 4.

¹¹ *Id.*

¹² *Id* at 4.

¹³ *Id.*

¹⁴ Human Rights Watch (2008). „Walking on Thin Ice“: Control, Intimidation and Harassment of Lawyers in China, <https://www.hrw.org/reports/2008/china0408web.pdf> (hereinafter Human Rights Watch, *Walking on Thin Ice*).

¹⁵ International Covenant on Civil and Political Rights, 16 Dec 1966, 999, T.I.A.S. 92-908, U.N.T.S. 171 (hereinafter ICCPR), art. 14.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

¹⁶ UN Basic Principles on the Role of Lawyers (hereinafter UN Basic Principles), Adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba 27 August to 7 September 1990, Principle 12

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/roleoflawyers.aspx>; UN Basic Guidelines on the Role of Prosecutors, Adopted by the Eight United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba, 27 August to 7 September 1990, Guideline 3,

<https://www.un.orgeruleoflaw/blog/document/guidelines-on-the-role-of-prosecutors/>.

¹⁷ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principle 14.

¹⁸ See, e.g., Human Rights Watch, *Walking on Thin Ice*, *supra* note 14, at 4-5.

¹⁹ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principle 16(a).

²⁰ *Id.* Principle 16(b).

²¹ Report of the UN High Commissioner for Human Rights, *supra* note 9, at par. 43.

²² Lawyers for Lawyers, *Joint letter on the arrest and detention of Maksim Znak and Ilya Salei* (23 Sept. 2020), <https://lawyersforlawyers.org/en/joint-letter-on-the-arrest-and-detention-of-maksim-znak-and-iliya-salei/>; Lawyers for Lawyers: *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus* (10 March 2021), <https://lawyersforlawyers.org/joint-statement-on-the-repression-of-lawyers-in-belarus/>.

²³ Luke Harding, *Belarus opposition figure Maxim Znak taken from office by masked men*, THE GUARDIAN (9 Sept. 2020), <https://www.theguardian.com/world/sep/09/belarus-opposition-figure-maxim-znak-taken-from-office-by-masked-men>.

²⁴ Lawyers for Lawyers, *Lawyers who have represented Belarusian opposition leaders are subject to persecution* (14 April 2021), <https://lawyersforlawyers.org/lawyers-who-have-represented-belarusian-opposition-figures-are-subject-to-persecution/> (hereinafter Lawyers for Lawyers, *Lawyers who have represented Belarusian opposition leaders*).

²⁵ Matthias Williams, *Two opponents of Belarus leader face more jail time as he floats reform*, REUTERS (12 Feb. 2021), <https://www.reuters.com/article/us-belarus-politics/two-opponents-of-belarus-leader-face-more-jail-time-as-he-flots-reform-idUSKBN2AC12E>.

²⁶ *Id.*

²⁷ Human Rights Watch, World Report 2021: Belarus (2021),
<https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/belarus>.

²⁸ Lawyers for Lawyers, *Lawyers who have represented Belarusian opposition leaders*, *supra* note 24.

²⁹ Илье Салею зменили меру пресечения с домашнего ареста на залог (The preventive measure imposed on Ilya Sale was changed from house arrest to bail), REFORM.BY (16 April 2021), <https://reform.by/217530-ile-saleju-izmenili-meru-presechenija-s-domashnego-aresta-na-zalog>; Harrasment of Lawyers in Belarus after the 2020 Elections, DEFENDERS.BY, <https://defenders.by/lawyers-persecution-2020#levanchuk> (last visited 28 May 2021).

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

³⁰ Amnesty Int'l, Public Statement, *Belarus: „They are Stealing the Best of Us“.* Arbitrary Arrests and Forced Expulsion of Leading Opposition Activists (10 Sept. 2020),

<https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR4930402020ENGLISH.pdf>.

³¹ Id.; Lawyers for Lawyers, *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus*, *supra* note 22.

³² American Bar Association, Letter to Hon. Alyksandr Ryhorovich Lukashenka, President of the Republic of Belarus regarding the imprisonment of lawyers Maksim Znak, Illia Salei and Liliya Vlasova (22 Oct. 2020),

https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/human_rights/justice-defenders/detention-of-lawyers-belarus.pdf (hereinafter ABA Letter to President of Belarus, Oct 2020); *Harassment of Lawyers in Belarus after the 2020 Elections*, *supra* note 29.

³³ ABA Letter to President of Belarus, Oct. 2020, *supra* note 32.

³⁴ Марий Колесниковои предъявили окончательное обвинение (Maria Kolesnikova has finally been charged), НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ (CURRENT TIME), 12 May 2021, <https://www.currenttime.tv/a/marii-kolesnikovoy-predyavili-okonchatelnoe-obvinenie/31251343.html>.

³⁵ Lawyers for Lawyers, *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus*, *supra* note 22.

³⁶ *Id.*; see also Frontline Defenders, *Human Rights Defenders Leonid Sudalenka and Mariya Tarasenka Detained in Gomel*, <https://www.frontlinedefenders.org/en/case/human-rights-defenders-leonid-sudalenka-and-maryia-tarasenka-detained-gomel> (accused 27 May 2021).

³⁷ Lawyers for Lawyers, *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus*, *supra* note 22.

³⁸ International Federation for Human Rights (FIDH), *Belarus: Arbitrary detention of Siarhei Drazdouski and Aleh Hrableuski* (12 Feb. 2021), <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/belarus-arbitrary-detention-of-siarhei-drazdouski-and-aleh-hrableuski>.

³⁹ Human Rights Watch, et al., Belarus: End reprisals against human rights defenders (18 March 2021),

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/03/EUR4938542021ENGLISH.pdf.

⁴⁰ *Id.*

⁴¹ *Id.*

⁴² Lawyers for Lawyers, *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus*, *supra* note 22.

⁴³ FIDH *Belarus: Arbitrary detention of Siarhei Drazdouski and Aleh Hrableuski*, *supra* note 38.

⁴⁴ CCBE, *Sentencing of lawyer Marina Dubina* (19 October 2020),

https://www.ccbe.eu/fileadmin/specialty_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS LETTERS/Belarus - Bielorussia/2020/EN HRL 20201019 Belarus Sentencing-of-lawyer-Marina-Dubina.pdf.

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

⁴⁵ Frontline Defenders, *Woman Human Rights Defender Marina Dubina Administratively Arrested*, <https://www.frontlinedefenders.org/en/case/woman-human-rights-defender-marina-dubina-administratively-arrested> (accused 27 May 2021).

⁴⁶ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principle 16(b).

⁴⁷ *Id.*, Principle 18.

⁴⁸ *Id.*, Principle 23.

⁴⁹ *Id.*, Principle 23.

⁵⁰ Human Rights committee, General Comment No. 32, Article 14: Right to equality before court and tribunals and to a fair trial, 23 August 2007, CCPR/C/GC/32, par. 34.

⁵¹ See ICCPR, *supra* note 15, Art. 14.

⁵² Report of the UN High Commissioner for Human Rights, *supra* note 9.

⁵³ ABA CHR Belarus: Preliminary Report, *supra* note 8; Elena Tolkacheva, *Lawyer: Prosecutor General must remove from office the head of the Ministry of Internal Affairs, his disputes and the head of the IVS*, TUT.BY (14 Aug. 2020), <https://news.tut.by/economics/696651.html>.

⁵⁴ ABA CHR Belarus: Preliminary Report, *supra* note 8.

⁵⁵ *Id.*

⁵⁶ Opinion of the Qualification Commision for Legal Practice in the Republic of Belarus (15 Oct 2020), No.8.

⁵⁷ *Id.*

⁵⁸ See *id.*, No.8. Of note, the Commission „did not adress the fact that the Minsk City Bar, of which Mr. Plychenko was a member, had examined his statements and did not initiate procedures to sanction him.“ ABA CHR Belarus Preliminary Report, *supra* note 8 (citing Complaint of Aleksandr Plychenko Appealing the Decision of the MOJ of October 16, 2020 (November 11, 2020).

⁵⁹ ABA CHR Belarus Preliminary Report, *supra* note 8.

⁶⁰ Lawyers for Lawyers, *Lawyers who have represented Belarusian oppositon leaders*, *supra* note 24.

⁶¹ Helsinki Foundation for Human Rights, *Public statement on the human rights situation in Belarus: repressions against lawyers and advocates*, <https://www.hfhr.pl/en/public-statement-on-the-human-rights-situation-in-belarus-repressions-against-lawyers-and-advocates/> (accused 27 May 2021).

⁶² Lawyers for Lawyers, *Joint letter on revocation licenses of Aliaksandr Pylchanka and Yulia Levanchuk* (3 Nov 2020), <https://lawyersforlawyers.org/en/joint-letter-on-revocation-licenses-of-aliaksandr-pylchanka-and-yulia-levanchuk/> (herinafter Lawyers for Lawyers, *Joint letter on revocation of licenses*).

⁶³ *Id.*; see also *Harassment of lawyers in Belarus after the 2020 elections*, *supra* note 29.

⁶⁴ Lawyers for Lawyers, *Joint statement on the repression of lawyers in Belarus*, *supra* note 22.

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

⁶⁵ Lawyers for Lawyers, *Joint letter on revocation of licenses*, *supra* note 62.

⁶⁶ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 6; Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers, *et al.*, Letter to the Government of Belarus, 6 Nov. 2020, <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownLoadPublicCommunicationFile?gld=25674>. (hereinafter Special Rapporteur Letter 6 Nov. 2020).

⁶⁷ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 6.

⁶⁸ See Special Rapporteur Letter 6 Nov. 2020, *supra* note 66.

⁶⁹ See *Id.*

⁷⁰ *Id.*; ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 6.

⁷¹ Special Rapporteur Letter 6 Nov. 2020, *supra* note 66.

⁷² Elena Tolkacheva, *Еще раз показывает незащищенность граждан перед произволом. Суд отклонил жалобы по делу адвоката Казак* (The vulnerability of citizens to arbitrariness is again evident. The court dismissed the complaints in the case of the lawyer Kazak), TUT.BY (10 Nov. 2020), <https://news.tut.by/economics/707373.html>.

⁷³ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 6.

⁷⁴ *Id.* na 6-7.

⁷⁵ *Id.* at 7.

⁷⁶ *Id.*

⁷⁷ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 9.

⁷⁸ We were informed that paragraph 73 of the Rules of professional ethics of lawyers lays down that actions that are incompatible with the title of a lawyer include „committing actions that discredit the title of a lawyer and the bar.“ We were further informed that it should be noted that there is no provision in the law which stipulates that criticism of the authorities discredits the bar.

⁷⁹ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 5, at 8 (internal citations omitted)

⁸⁰ *Id.*, at 7.

⁸¹ *Id.*

⁸² *Id.*, at 7-8.

⁸³ *Id.*, at 8 (citing Elena Tolkacheva, *Адвоката Максима Конона може хотят лишить лицензии* (Authorities also want to revoke lawyer Maxim Konon's license), TUT.BY (12 Feb. 2021.), <https://news.tut.by/economics/718741.html>).

⁸⁴ *Id.*, at 7.

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

⁸⁵ *Id.* In disbarring Mr. Mikhel, the Qualification Commission reasoned that the commission of an administrative offense „discredited the title of lawyer and the legal profession and is incompatible with the title of lawyer“ and Mr. Mikhel „should therefore be prohibited from practicing law.“ *Id.*

⁸⁶ Helsinki Foundation for Human Rights, *Public statement on the human rights situation in Belarus: repressions against lawyers and advocates* (4 March 2021),

<https://www.hfhr.pl/en/public-statement-on-the-human-rights-situation-in-belarus-repressions-against-lawyers-and-advocates/# ftn4>.

⁸⁷ *Id.*

⁸⁸ UN Basic Principles, *supra* note 16, Principle 27.

⁸⁹ *Id.* Principle 28.

⁹⁰ *Id.* Principle 29.

⁹¹ Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers, U.N. Doc. A/71/348 (22 Aug. 2016), par. 96.

⁹² Bagirov v. Azerbaijan, nos. 81024/12 and 28198/15, paragraph 84, Eur. Ct Hum. Rts., 25 June 2020.

⁹³ This has been laid down in Article 14.2 of the Law of the Republic of Belarus On the Bar and Advocate Activity in the Republic of Belarus 334-3 (2011) (hereinafter Law on the Bar and Advocacy in Belarus), available at: <https://rka.by/about/zakon-respubliki-belorussii/>

⁹⁴ ICCPR, *supra* note 15, art. 19.

⁹⁵ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principle 23.

⁹⁶ ICCPR, *supra* note 15, art. 19(2).

⁹⁷ *Id.* čl.14.

⁹⁸ ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, *supra* note 8, at 5 (citing *Квалификационной комиссией по вопросам адвокатской деятельности в Республике Беларусь проведена внеочередная аттестация адвокатов* (The Qualification Commission on the Issues of Advocate Activity in the Republic of Belarus carried out an extraordinary certification of advocates), TELEGRAM POST, Пресс-служба Минюста Беларуси (Press Service of the MOJ of Belarus) (3 Mar. 2021), https://t.me/minjust_by/956; *Три белорусских адвоката не прошли аттестацию Минюста* (Three Belarusian lawyers did not pass the certification of the MOJ), REFORM.BY (3 Mar. 2021), <https://reform.by/205985-tri-belorusskikh-advokata-ne-proshli-attestaciju-minjust>).

⁹⁹ *Id.*

¹⁰⁰ In accordance with Presidential Decree of 26 November 2015 No. 475, the ordinary certification is held every five years; however certification can be held at any time on request of the MOJ. This is called extraordinary certification.

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

¹⁰¹ BelTA, *Квалификационная комиссия провела внеочередную аттестацию адвокатов* (The Qualification Commission conducted an extraordinary certification of lawyers) (24 March 2021), <https://www.belta.by/society/view/kvalifikatsionnaja-komissija-provela-vneocherednuju-attestatsiju-advokatov-434201-2021>; see also ABA CHR Analysis of Arbitrary Disbarments, supra note 5, at 3 (noting that the Qualification Commission carried out the extraordinary certification examination „on the basis of their alleged ‘improper fulfillment of their professional duties.’“) (internal citations omitted).

¹⁰² *Id.* at 4.

¹⁰³ *Еще двух адвокатов вызвали на внеочередную аттестацию* (Two more lawyers were summoned for an extraordinary certification), TUT.BY (19 April 2021), <https://news.tut.by/society/727128.html>; Blizko.BY, *Минюст лишил лицензии еще двух белорусских адвокатов. Зачто?* (The MOJ revoked two more Belarusian lawyers' licenses. For what?) (21 April 2021) <https://blizko.by/notes/minyust/-lishil-litsenzi-esche-dvuh-beloruskih-advokatov-za-cht>.

¹⁰⁴ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Preamble.

¹⁰⁵ See UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principles 24-26.

¹⁰⁶ See UN Gen. Ass., *Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers*, U.N. Doc. A&73&365 (5 Sept. 2018), para. 23 (hereinafter Special Rapporteur 2018 Report).

¹⁰⁷ See *id.*, para. 60.

¹⁰⁸ *Id.* (emphasis added)

¹⁰⁹ See Int'l Comm'n of Jurists, *Belarus: stop politically motivated prosecution and disbarment of lawyers* (13 April 2021), <https://www.icj.org/belarus-stop-politically-motivated-prosecution-and-disbarment-of-lawyers/> (noting that the Qualification Commission's extraordinary certification procedure „appears to target lawyers working to defend human rights, as a means of harassment or reprisal“); Roman Vasyukovich, „*Оставят без куска хлеба за исполнение своих обязанностей*“. *Десятки адвокатов Беларуси лишились лицензий из-за защиты протестующих* („They will be left without a piece of bread for fulfilling their duties.“ Dozens of Belarusian lawyers lost their licenses over the protection of protestors) НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ (CURRENT TIME) (3 May 2021),

<https://www.currenttime.tv/a/desyatki-advokatov-lishilis-licenzii-za-zashitu-protestuyushih/31232068.html> (noting that one of the lawyers who lost their right to practice in March 2021 as a result of the extraordinary certification process believes it was due to „the fact that in the courts she defended participants in peaceful protests and publicly condemned violence and repression“).

¹¹⁰ Int'l Bar Assn, *Belarus: harassment and intimidation of lawyers is of great concern and must end* (29. Oct. 2020), <https://www.ibanet.org/article/3bac5c3d-eaf1-45f2-a422-c7d503c2c47d>.

¹¹¹ *Id.*

¹¹² Report of the UN High Commissioner for Human Rights, *supra* note 9, at par. 43.

¹¹³ UN Belarus, *Belarus: crackdown on human rights defenders deepens – expert* (19 March 2021),

<https://belarus.un.org/en/122675-belarus-crackdown-human-rights-defenders-deepens-expert>.

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

¹¹⁴ *Id.*

¹¹⁵ See discussion on the Extraordinary Certification of Lawyers, *supra* at Section IV.C.

¹¹⁶ UN Belarus, *Belarus: crackdown on human rights defenders deepens -expert*, *supra* note 113.

¹¹⁷ See UN Basic Principles, *supra* note 16, Principle 17.

¹¹⁸ Office Life, *Адвокатских бюро в Беларуси не будет с октября 2021 года* (There will be no new law offices in Belarus from October 2021) (29 May 2021),
<https://officelife.media/news/25945-advokatskikh-byuro-v-belorussi-ne-budet-s-oktyabrya-2021-goda/>.

¹¹⁹ See Law on Amendments to the Law on the Bar and Advocacy in Belarus, Law of the Rep. Of Belarus No. 113-3 (27 May 2021) (hereinafter Amendments), Art. 3(24) and 3(25).

¹²⁰ See *id.*, Art. 3(27).

¹²¹ See *id.*

¹²² See *id.*

¹²³ See *id.*, Art. 3(31).

¹²⁴ See *id.*

¹²⁵ See *id.*

¹²⁶ Special Rapporteur 2018 Report, *supra* note 106, at par. 89.

¹²⁷ UN Basic Principles on the Role of Lawyers, *supra* note 16, Principle 24.

¹²⁸ *Id.*

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA
primeri rđave prakse iz belorusije

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU VIDICI I PUTOKAZI

FORUM ZA BEZBEDNOST I DEMOKRATIJU EDICIJA VIDICI I PUTOKAZI

Broj 1, april 2022.

Godina dvanaesta, 18. broj u nizu

Za FBD

Milan Jovanović

Beograd, Srbija 2021.

e-mail: fbd@fbd.org.rs

www.fbd.org.rs

Naslov originala:

LAWYERS UNDER THREAT: Increasing Suppression of the Legal Profession in Belarus

July 2021

The American Bar Association Center for Human Rights, Justice Defenders Program, Washington

The International Bar Association's, Human Rights Institute, London

Lawyers for Lawyer L4L, Amsterdam

© 2021 ABA, Washington, USA

Ovaj broj bio je pripremljen za objavljivanje 2021. godine u okviru Projekta FBD o advokaturi u Srbiji.

Taj projekt još uvek čeka odluku institucionalnog donatora. Ako do očekivane podrške i donacije ne dođe FBD će tokom 2022. nastojati da ovaj projekt realizuje uz pomoć individualnih donacija - ukoliko dosegnu njegov planirani budžet od oko 300.000 RSD.

Do objavljivanja ovog broja u 2022. nije bilo ni jedne individualne donacije za FBD.

Fotografija na naslovnoj strani: Protesti u Minsku, Belorusija, avgusta 2020. FBD/Spectrum

ADVOKATURA POD POLITIČKIM PRITISCIMA primeri rđave prakse iz belorusije

